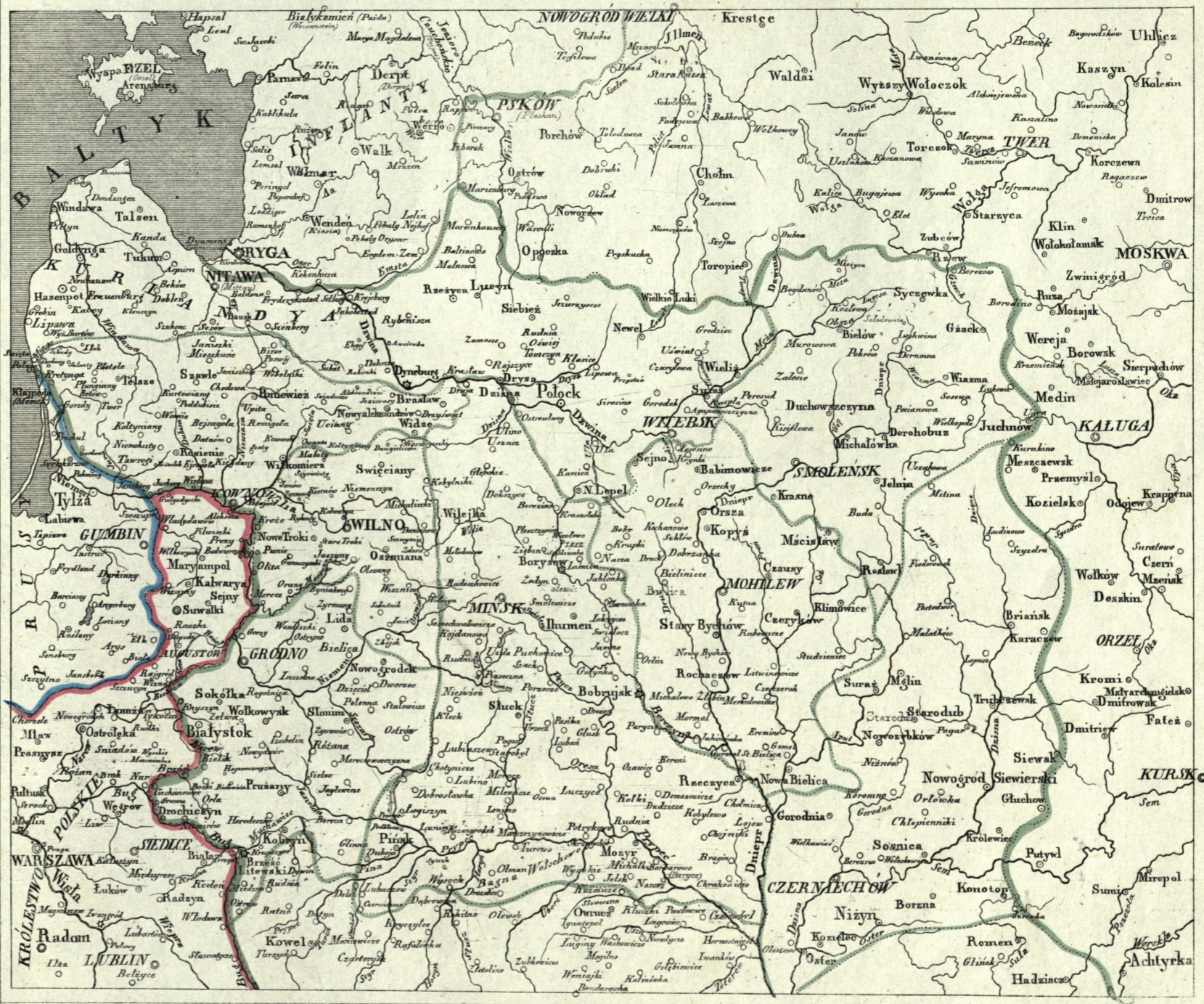

KARTA CZĘŚCI PÓLNOCNÉJ KRAJÓW POLSKICH W CESARSTWIE ROSYJSKIEM

Rys statystyczny.

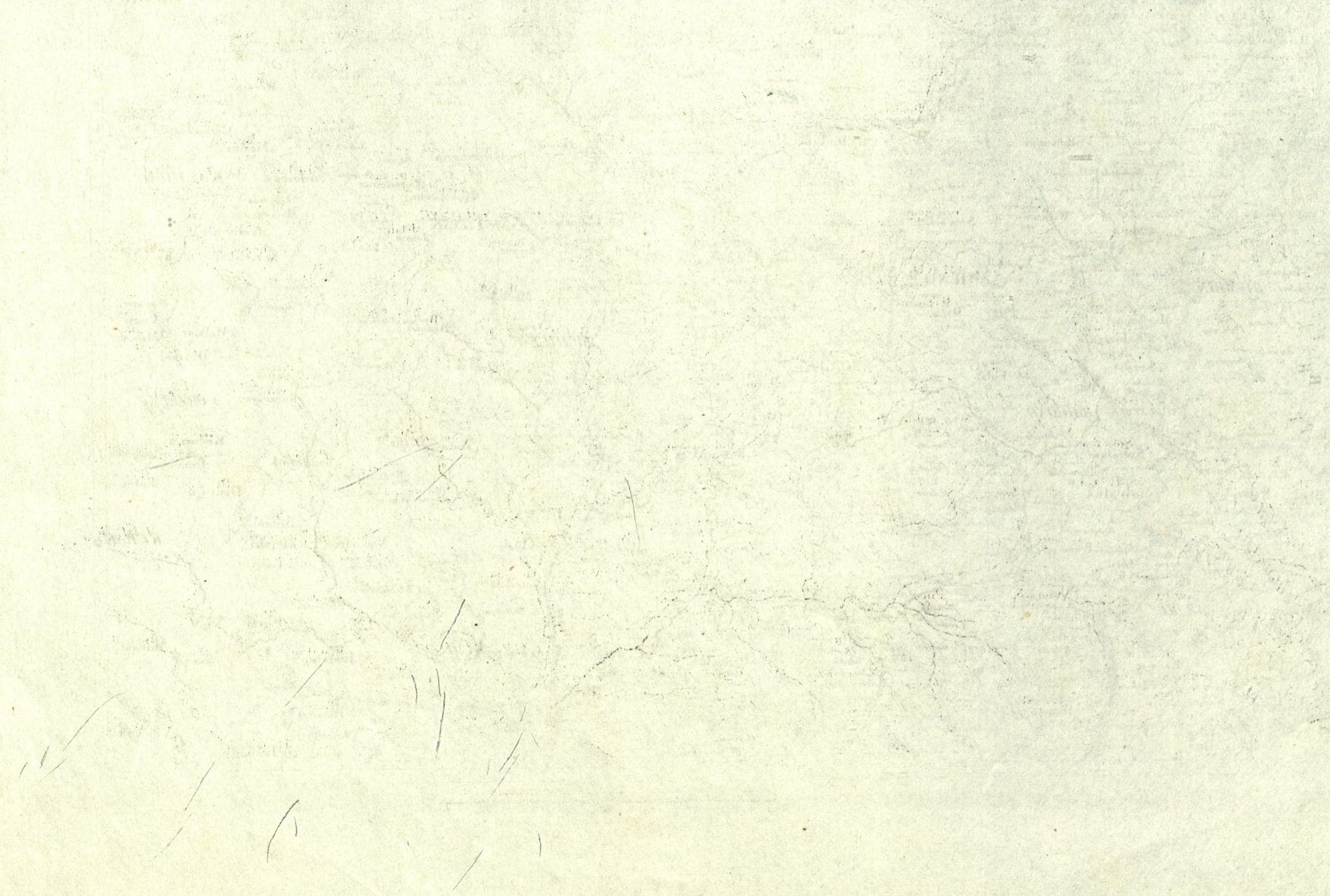
Kraj Zabrania (tak zwany przez lud migrowy) zostaje pod władzą cesarstwa rosyjskiego i należy do składu tego państwa. Znajdują się w nim dawne Królestwo Kurlandkie, Wielkie Królestwo Litewskie, i znaczna część **MALÉJ POLSKI** czyli Podlania, Wołyń, Podole i Ukraina. Obecnie te kraje zwane są niekiedy Rosyją Zachodnią z wyjątkiem Kurlandki, która się liczy do zwanej z Niemiec. Ostsejskiej prowincji czyli Nadbałtyckiej, i Ukrainy liczonej do Małorusji. Część północnych krajów zajmuje przeszło 5960 mil kwadratowych geograficznych (15 na stopień) i dzieli się na gubernie: Kurlandzką, Kowieńską, Witebską, Mohilewską, Wileńską, Grodzieńską i Minską. (W 1843 powiaty obwodu Białostockiego włączono do guberni Grodzieńskiej, a siedem powiatów guberni Wileńskiej: Kowieński, Wileński, Nowoaleksandrowski (dawny Brasławski), Poniwiecki, Szawelski, Teleszewski, Rosieński zamieniono na gubernię Kowieńską. W dawnych czasach Lullanty i Surołajskie należały również, w tych stronach, do składu państwa polskiego; Rzeczypospolite Nowogrodzka i Pskowska, przed podbojem przez Moskwę, 1479 i 1509, uznawały zwierzchność Litwy, której granice dobiegały Mołozjka.)

Rząd absolutny, samodzielną, ukaz cesarski jest prawem. Gubernatorowie jenerałni rządzą po prowincjach zlożonych z kilku guberni; każda gubernia ma dwóch gubernatorów: wojennego i cywilnego; ich rozkazy po powiatach wykonywają kapitanowie-sprawnicy. Obywatele czyli szlachta, posiada jąca własność w duszach czyli chłopach, wybiera w powiatach sędziów, marszałków powiatowych, wolna jest od kar cielesnych i służby wojskowej; ma obowiązek wybierania podatków czyli poduszczanego od włościan dla rządu, dostarcza rekrutów i oprawy. Mieszczanie mogą się opłacić od służby wojskowej; Robotnicy nie mają żadnych praw, zależą zupełnie od woli właściciela, ponoszą wszystkie ciężary i rekrutują się. Język szkolny i rządowy, rosyjski; szkoły dają jedynie naukę pośrednią; uniwersytet wileński, założony przez Stefana Batoryego, zniszczony. Mieszkańcy, ze względu na religię i narodowość, są: Polacy i Katołicy; stanowią głównie szlachtę i mieszczki. Lud wiejski litewski, na Litwie i Złutuzi, jest również wyznania katolickiego; lud ruski, chociaż wyznania greckiego, był podległy z kościołem łacińskim aż do 1832. Szlachta niemiecka i lud wiejski (Litwy) należą do kościoła reformowanego. Izraelci trzymają się praw mojżeszowych; Tatarzy (nowy Polacy) idą za nauką Mahometa. Ogólna liczba mieszkańców przekroczy 5,320,000 głów.

LIBRARY OF THE POLISH ACADEMY OF SCIENCES

M II 136
nr. inw.: 805

BIBLIOTEKA KÓRNICKA
805 M II. 136